

корекції зменшувалась на 18,26 % відносно дослідної групи, проте залишалась підвищеною в порівнянні з контролем.

Висновки. Доведено, що використання лікарського препарату «Квертин» для корекції активності індикаторних трансаміназ щурів на фоні токсифікації ПЕО-600 у дозі 1/10 ДЛ₅₀ є доцільним.

Самотейкіна Анна Антонівна, Клепова Анастасія Артемівна
ВПЛИВ ТИПУ КУРІННЯ НА ЕНДОТЕЛІЙ СУДИН

Харків, Україна

Харківський національний медичний університет

Кафедра біологічної хімії

Науковий керівник: доц. Попова Тетяна Михайлівна

Актуальність. Тютюнова епідемія – одна з найбільших загроз громадському здоров'ю, оскільки є причиною серцево-судинних захворювань та смертності. За останні два десятиліття споживання тютюну в світі знизилося з 1,397 до 1,337 мільярдів. Незважаючи на таку тенденцію, електронні пристрої доставки нікотину (JUUL, IQOS HQD) стали однією з найбільш бажаною альтернативою звичайним тютюновим сигаретам. Дані пристрої розглядаються споживачами як безпечна заміна палінню звичайних сигарет, завдяки великій кількості реклами й неконтрольованому введенню цих виробів на ринок.

Механізми, що призводять до серцево-судинних захворювань і смертності від паління багатofакторні й до кінця не вивчені. При цьому, порушення функцій ендотелію є раннім патофізіологічним біомаркером у курців, оскільки проявляється в патогенезі більшості серцево-судинних захворювань.

Метою нашого дослідження стало визначення рівня нітритів, нітратів, S-нітрозотіолів та ендотеліну-1 (ET-1) у слині курців, що вживають тютюнові та електронні сигарети.

Матеріали та методи. У дослідженні взяли участь 60 здорових студентів-волонтерів. Середній вік становив 19 (18-21) років. 60 учасників дослідження поділили на 4 групи. Контрольну групу склали 15 студентів, які не палили, групу I – 15 осіб, які палили тютюнові сигарети протягом 3 років; групу II – 15

студентів зі стажем паління електронних сигарет 3 роки. Функціональний стан ендотелію судин досліджували за допомогою визначення концентрації стабільних метаболітів оксиду азоту (нітратів, нітритів та S-нітрозотіолів), а також рівень ET-1 у кожному зразку слини 60 студентів-волонтерів. Рівні нітратів і нітритів визначали методом, запропонованим Miranda K.M. S-нітрозотіоли слини вимірювали спектрофотометрично з використанням реагенту Гріса. Визначення рівня ET-1 проводили імуноферментним методом за допомогою набору реактивів. Статистичний аналіз даних виконано за допомогою програми STATISTICA 7.0. Результати представлено як медіана (Me) та інтерквартильний розмах [значеннями 25-го та 75-го перцентилів]. Відмінності між групами були проаналізовані за допомогою тесту Крускала-Уолліса. Значення $p < 0.05$ вважалося статистично вірогідним.

Результати досліджень. Концентрація нітратів і нітритів слини студентів контрольної групи склала 16.72 [15.86; 17.42] мкмоль/л і 3.05 [2.85; 3.67] мкмоль/л, відповідно, групи I – 12.31 [11.86; 13.51] мкмоль/л і 1.56 [1.15; 2.17] мкмоль/л, відповідно, групи II – 14.52 [14.16; 15.11] мкмоль/л і 1.85 [1.32; 2.48] мкмоль/л, відповідно. Концентрації нітратів і нітритів були статистично значно нижчими у групах I та II у порівнянні з показниками контрольної групи. Значне зниження S-нітрозотіолів слини спостерігалось в групі I 0.63 [0.33; 0.78] мкмоль/л і групи II курців 0.87 [0.24; 1.15] мкмоль/л у порівнянні з показниками контрольної групи 1.66 [1.26; 1.89] мкмоль/л (KW тест: $H = 29.31$, $p = 0.000$).

Концентрація ендотеліну-1 була достовірно вище в групі I - 0.81 [0.45; 1.06] пмоль/л і в групі II 0.53 [0.21; 0.72] пмоль/мл у порівнянні з контрольною групою 0.26 [0.14; 0.49] пмоль/мл. Коефіцієнт ендотелін-1/S-нітрозотіоли є показником функціонального стану ендотелію судин. Підвищення коефіцієнту ендотелін-1/S-нітрозотіоли свідчить про наявність ендотеліальної дисфункції. Встановлено статистично значуще підвищення коефіцієнту ендотелін-1/S-нітрозотіоли в групах I та II в порівнянні з контрольною групою (KW тест: $H = 39.09$, $p = 0.000$).

Висновки. Вживання диму тютюнових та пари електронних сигарет призвело до зниження вмісту нітратів, нітритів та S-нітрозотіолів і до збільшення

концентрації ендотеліну-1 у слині курців, що свідчить про наявність дисфункції ендотелію судин.

Стищенко Максим Олексійович

ПСИХО-ПРОФЕСІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ У СЛУЖБОВЦІВ БАНКУ

Харків, Україна

Харківський національний медичний університет

Кафедра гігієни та екології №2

Науковий керівник: д.мед.н., проф. Завгородній І. В.

Вступ. В наш час, велике значення має вплив емоційних чинників на психічний стан робітників різних сфер. При виснаженні резервних можливостей організму, може виникнути емоційне виснаження, що негативно вплине не тільки на особисті якості людини, а й на професійні.

Мета. Визначити психо-професійні особливості формування емоційного вигорання у працівників банківської сфери.

Матеріали та методи. Проведено медико-психологічне опитування 113 службовців ПАТ «Банк Восток» м. Харків., з них 36 (31,8 %) чоловіків і 77 (68,1 %) жінок. Середній вік досліджуваних осіб становив $36,1 \pm 9,1$ років. Рівні професійного вигорання (ПВ) визначали за опитувальником «Maslach Burnout Inventory» (MBI-GS), а також проводили класифікація ризику вигорання за Kalimo et al. (2003). Визначали дисбаланс зусиль/винагороди та надмірної прихильності до роботи із застосуванням опитувальника Effort–Reward Imbalance (ERI).

Результати досліджень. За MBI-GS виявлений ризик ПВ за трьома шкалами: «емоційне виснаження», «цинізм» та «редукція особистих досягнень». Виявлено, що 9 (25,0%) чоловіків та 18 (23,4%) жінок мають середнє-високий рівень емоційного виснаження. В той же час, середнє-високий рівень деперсоналізації виявлений у 12 (33,3%) чоловіків та 26 (33,8%) жінок. Редукція особистих досягнень на високому рівні більш виражена у жінок, аніж у чоловіків (73 (94,8%) проти 30 (83,3%)). Тенденція до вигорання за класифікацією ПВ Kalimo